

Abstrakt

Cílem této práce je prozkoumat variaci tvarů *jsi* a *-s* ve funkci auxiliáru préterita. Teoretická část shrnuje zásadní poznatky o tématu. Ani jedna z variant jakožto klitikon nenesou vlastní přízvuk, a ve výpovědi tak vyhledává prozodického hostitele. Tím je v češtině zpravidla první fráze klauze. Varianty se od sebe též liší, a to např. foneticky či nářečně. Praktická část obsahuje vlastní výzkum. Ten staví na principech variační sociolingvistiky aplikovaných na data z korpusu ORAL2013. Výsledky potvrzují dominanci tendence klást auxiliár do postiniciální pozice. Odlišné, řádově méně frekventované způsoby užití lze vysvětlit působením jazykové ekonomie, aktuálního členění či tendence klást auxiliár vedle jeho l-ového příčestí. Jako frekventovanější se vsoučasné mluvené češtině ukazuje téměř na celém území ČR varianta redukovaná. Její frekvence přitom roste, jedná-li se o repliku mluvčího z Moravy, nachází-li se v téže klauzi tvar reflexiva *sí* či *se* a vyskytuje-li se auxiliár po slově zakončeném explozívou, sonorou či vokálem.

Klíčová slova

klitika, mluvená čeština, jazyková variace, slovosled